

București, 25 martie 2019

Prelegere susținută sub egida

ASE/Institutul de Studiere a Evenimentelor Extreme

STABILITATEA
FINANCIARĂ, MONETARĂ ȘI POLITICĂ
A UNIUNII EUROPENE
VERSUS
UN EVENTUAL BREXIT
UN PUNCT DE VEDERE

CUPRINS:

1. Principalele premise care au alimentat curentul Brexit
2. Expunerea Uniunii Europene și a Regatului Unit la Brexit
3. Stabilitatea financiară a Uniunii Europene versus Brexit
4. Stabilitatea monetară a Uniunii Europene versus Brexit
5. Riscuri - ce amenință stabilitatea politică a Uniunii Europene versus Brexit

MESAJ PRINCIPAL:

Brexit reprezintă un șoc puternic asimetric, de o excepțională magnitudine și adâncime. Pentru UE, Brexit a creat o problemă suplimentară care, dacă este abordată și negociată ca o oportunitate de adâncire a actualelor reforme, nu va ajunge să afecteze stabilitatea financiară, monetară și politică a Proiectului European. Însă, pentru Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de nord (UK, pe scurt) Brexit a generat o sumă enormă de incertitudini în aproape toate domeniile: politic, militar și de securitate, economic, comercial și vamal, social, educațional, în viața de zi cu zi a cetățenilor care trăiesc și muncesc pe teritoriul britanic.

-----

1. Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord versus Uniunea Europeană: diferențe care au alimentat, încet dar sigur, curentul Brexit

• Un sistem politic complex

- Monarhie parlamentară compusă din: Anglia, Scoția, Țara Galilor și Irlanda de nord cu prerogative regale în domeniul executiv, administrativ, religios, diplomatic, juridic și militar; „monarhul domnește dar nu guvernează”.
- Constituția britanică este nescrisă dar întemeiată pe o lungă listă de texte, statutări și uzanțe tradiționale practice care garantează principiile sistemului politic britanic: proprietatea individuală, dreptul la autoguvernare și alte libertățile fundamentale, egalitatea drepturilor și îndatoririlor, toleranța, supremația „legii și ordinii”, adică: civismul, legalitatea, tradiția și reprezentativitatea politică.
- Puterea executivă este exercitată de: Guvern, Prim-ministru și Cabinet, administrația publică, armata și flota, magistratura și poliția [1].
- Parlament bicameral: Camera Lorzilor (camera superioară, cu 781 locuri, rol secundar legislativ și politic, dar primordial juridic-este curtea de apel a sistemului juridic britanic) și Camera Comunelor (670 deputați aleși democratic prin vot uninominal, cu rol legislativ, politic și judiciar primordial) [2].

¹ consultant pe politici europene la Banca Națională a României, gabriela.mihailovici@bnro.ro.

Opiniile exprimate în acest material aparțin autorului și nu reflectă în mod necesar punctele de vedere ale Băncii Naționale a României.

- **O viață politică originală și dinamică, cu actori diverși**
  - Actorii politici tradiționaliști, paternaliști și pragmatici din clasa aristocrată, o parte din elite, lumea rurală, cercurile anglicane, o fracțiune din clasa de mijloc și muncitorească – partidul conservator (tories) și democrația politică. Istoric vorbind, au fost întotdeauna divizați în privința liberului schimb.
  - Actorii politici nonconformiști (în sensul celor diferiți de tradiționaliștii Bisericii anglicane), clasa de mijloc (established and technical middle classes), noii veniți/afluent workers (prima/a doua generație), o parte din clasa muncitoare (traditional working class and emergent service sector) = duo-ul Lib/Lab al partidului liberal (whigs) și laburist (societățile socialiste și sindicale, asociațiile feministe) și democrația socială. Istoric vorbind, au fost întotdeauna divizați în chestiunea irlandeză care a provocat sciziunea unioniștilor.
    - Cu toate aceste diferențe, ambii actorii politici au o trăsătură comună: atașamentul față de parlamentarism, reformism și cultura civică a statului.
  - Opinia publică - rol mai mic sau mai mare în formarea mentalului colectiv, promovarea pluralismului, a democrației, stimularea competiției, a efervescenței de idei politice, economice, sociale, culturale, etc.-: (i) organizații patronale, profesionale și sindicale, (ii) asociații politice, (iii) mass-media, (iv) bisericile (altele decât Biserica anglicană) – unul din 12 britanici sunt de altă etnie, iar numai în Londra se vorbesc circa 300 de limbi [3].
  - Inadaptabilii / exclușii sistemului - cei care nu se [mai] regăsesc în „stilul englezesc”:
    - Excluziune socială istorică pe bază de clasă socială, sex, rasă, etnie, naționalitate versus Establishment-ul claselor conducătoare.
    - În numele modernismului european și al „societății toleranței” apar mișcări și revendicări de: emancipare feminină, egalitate de șanse, democratizare socială dar și criminalitate, violență, secte, comunități de tot felul, droguri → criza căutării și identificării de noi modele altele decât cele date de Establishment.
- **Dimensiunea național-identitară, o problemă istorică**
  - Chestiunea Irlandei: problema nerecunoașterii dominației engleze și mișcarea de emancipare națională și de extindere a drepturilor politice pentru catolici, mai puțin în Ulster, unde protestanții din Irlanda de nord, au refuzat statutul de autonomie față de majoritatea catolică (Home Rule/1870) [4].
  - Radicalizarea dimensiunii național-identitare a fost omniprezentă în societatea britanică, atât pe vremea imperiului cât și după dizolvarea abruptă a imperiului → tensiuni segregacioniste constante.
- **O societate ordonată**
  - Rețelele de influență domină viața politică/diplomația, sectorul economic și viața social-culturală; cultul istoric al gentlemanului și al paternalismului versus modernitatea eticii muncii, meritocrația și solidaritatea claselor sociale.
  - Acces la educație și mobilitate socio-profesională reală: univ/școlile contribuie cu 3,3% în PIB-ul UK și angajează 3,5% din forța de muncă britanică (in/out) [5].
  - Ierarhie socială puternică [6]:
    - Aristocrația / burghezia domină puterea politică, economică și socială (6% din populație deține 1/3 din suprafața UK și cele mai scumpe/exclusiviste proprietăți imobiliare din lume).
    - Clasa de mijloc (patroni, profesii liberale, fermieri, ofițeri, înalți funcționari, breslele de meșteșugari și corpul social de bază) – established, and technical middle classes, 25% și 6%).

- Noii veniți (new affluent workers, 15%).
  - Clasa muncitoare (traditional working class, 14%, emergent service sector, 19% and precariat, 15%) dețin mai puțin din 5% din averea națională.
- **O economie a cărei deschidere a oscilat de la imperiu la stat membru insular**
    - A doua cea mai mare economie a UE (18% din PIB-ul UE) și demografică (13% din populația UE), 47% din exporturi și 51% din importuri sunt către/din UE [7].
    - Putere financiară globală: lira sterlină și City-ul londonez = pivoții capitalismului internațional și motorul sectorului financiar european (6,8% contribuție în PIB2016, din care City-ul generează 50% și 44% pondere în exportul UK către UE2016 [8].
    - Capitalism intern și internațional original bazat pe: intervenționismul statului, concentrare industrială, pragmatismul liberal, valorile liberului schimb, migrație in/out și „conștiința imperială”.
    - Investiții directe internaționale: între ¼ și ½ din FDI în lume în ultimii 40 de ani.
    - Industria: concentrare, modernizare integrare dar competitivitate în declin. agricultura: decenii de performanță europeană dar subvenționată de fondurile europene, acoperind peste 60% din nevoile populației; serviciile: nucleul de bază care contribuie cu apx. 70% la PIB-ul UK pe 4 canale: (export – 21%, consumul extern (turist sau pacient) - 6%, multinaționale – 69%, și forță de muncă – 4% [9].
    - Reversul: episoade de inflație, inegalități regionale și sectoriale, conjuncturi politice dificile, creșteri frecvente ale șomajului și mari tensiuni sociale.
  - **Putere globală militară, navală și de securitate mai aproape de SUA decât de Europa**
    - Cea mai mare putere militară din UE, una din cele 2 puteri nucleare a UE, unul din cele 2 drepturi europene de veto în Consiliul de Securitate al ONU (alături de FR).
    - Reversul:
      - trecerea la statutul de putere mondială la căutarea unui rol internațional major → revizuirile „durezoase” legate de pierderea rolului mondial diplomatic și strategic conduc la o apropiere constantă de SUA în detrimentul opțiunii europene (de amintit dubla respingere a candidaturii britanice la piața comună de către Franța în 1963 și 1967).
      - lichidarea brutală a imperiului a lăsat sechele: problema rasială, problema imigrației (clivajul Occident/lumea a treia), problema emigrației (rolul comunităților britanice în alte state), problema mentalităților (resemnarea cu statutul de cetățean european).

2. Expunerea Uniunii Europene și a Regatului Unit la Brexit; vulnerabilități

În ceea ce privește expunerea UE la un posibil Brexit, atât CE cât și UK au realizat o serie de analize de impact atât la nivel general (de stat membru) cât și la nivel regional (principalele regiuni și orașe din UE). Sunt diferențe relativ simțitoare între aceste studii în ceea ce privește ipotezele de lucru (scenariul de ieșire, datele disponibile, etc). Studiile se orientează pe 3 tipuri de impact: la nivel sectorial, național și regional.

Din punct de vedere sectorial, cele mai vulnerabile domenii la un eventual Brexit sunt:

- Pentru UK:
  - Investițiile directe în și dinspre UE
  - Accesul la piața unică

Figura 1: Impactul Brexit asupra statelor membre

- Comerțul și,
- Migrația (in / out). [9]
- Pentru UE:
  - Piața unică (incertitudini cu privire la: buna funcționare a serviciilor financiare, libera circulație a capitalurilor și a serviciilor, reglementarea și supravegherea sectorului financiar/conglomeratele financiare, aranjamentele post-tranziție).
  - Comerțul: politicile, relațiile și schimburile comerciale UE-UK/Common wealth.
  - Cadrul financiar multianual post 2020 (nu atât taxa de ieșire (exit fee), cât pe partea de venituri din parteneriatele pe: schimburi comerciale, servicii, migrație/in/out) = contribuitor net la bugetul UE (ultima cifra estimată de Bruegel pentru perioada 30 martie 2019- 31 decembrie 2020 ar putea fi apx. €16.5 miliarde sau 0.066% din EU27 venitul național brut/GNI. [10]

Rank	Country	Score
1	Netherlands	28
2	Ireland	25
3	Cyprus	23
4	Portugal	17
5=	Greece	16
5=	Malta	16
7	Sweden	16
8	Denmark	15
9	Czech Republic	14
10=	Belgium	13
10=	Latvia	13
10=	Lithuania	13
13	Germany	13
14	Luxembourg	12
15=	Slovakia	12
15=	Spain	12
17	Finland	11
18=	Estonia	9
18=	France	9
18=	Hungary	9
21	Poland	8
22	Bulgaria	7
23	Austria	7
24	Romania	5
25	Italy	5
26=	Croatia	4
26=	Slovenia	4

Figura 2: Impactul Brexit simultan asupra UE și UK

		Impact scale ■ moderate ■ significant ■ severe	
Trade within Europe	Regulatory divergence grows over time increasing the cost of trade, impacting on volumes and the UK place in supply chains	EU trade matters more for the UK than UK trade for the EU, but some states with big bilateral surpluses feel a macro chill from Brexit	
Foreign direct investment	The UK is less attractive as a gateway to Europe, as a base for corporate HQs and as a location for investment from Europe	Businesses find it costly to relocate investment from the UK and there is a risk the UK attempts to undercut the EU on standards to attract FDI	
Liberalisation and regulation	The UK loses influence over EU regulation without gaining much freedom to regulate independently	The balance in the European Council shifts away from liberalisation and it becomes harder to form a blocking minority against illiberal measures	
Industrial policy	The UK gains flexibility over industrial policy, but loses the benefits from scale and influence in some areas	There could be a weakening of competition policy, looser collaboration in education and research and impacts on public procurement	
Immigration	Immigration is tightened, damaging competitiveness, particularly of London, but how much depends on the Brexit model	Some countries are affected by the impact on remittances or diverted migration, with the extent of political contagion a big unknown	
Financial services	The UK retains a strong competitive edge, but most likely loses business as it becomes harder to provide certain services to EU markets	One or two financial centres may benefit, but businesses and households suffer from the loss of liquidity and increased cost of financial services	
Trade policy	The UK has less leverage, is a lower priority partner in trade negotiations and finds it harder to resolve trade disputes	The EU is a less attractive trade partner without the UK in the deal and loses a member state that puts its political weight behind negotiations	
International influence	The UK loses the benefit from being able to influence both in and through the EU, impacting on economic and foreign policy interests	The EU loses substantial soft and hard power assets, but may be able to act more coherently externally and in international institutions	
Budget	The UK gains financially, but how much depends on the model, and variation in the net impact across the UK regions complicates Brexit politics	The EU loses a budget disciplinarian and a major net contributor, with the gap needing to be filled by higher contributions or less spending	
Uncertainty	Brexit is a protracted process lasting several years with uncertainty over the endpoint, impacting on businesses	Uncertainty is bad for business in the EU, but the biggest risk is political contagion from the 'proof of concept' of leaving the EU	

Sursa Figura 1 și Figura 2: Global Council, 2018 [11]

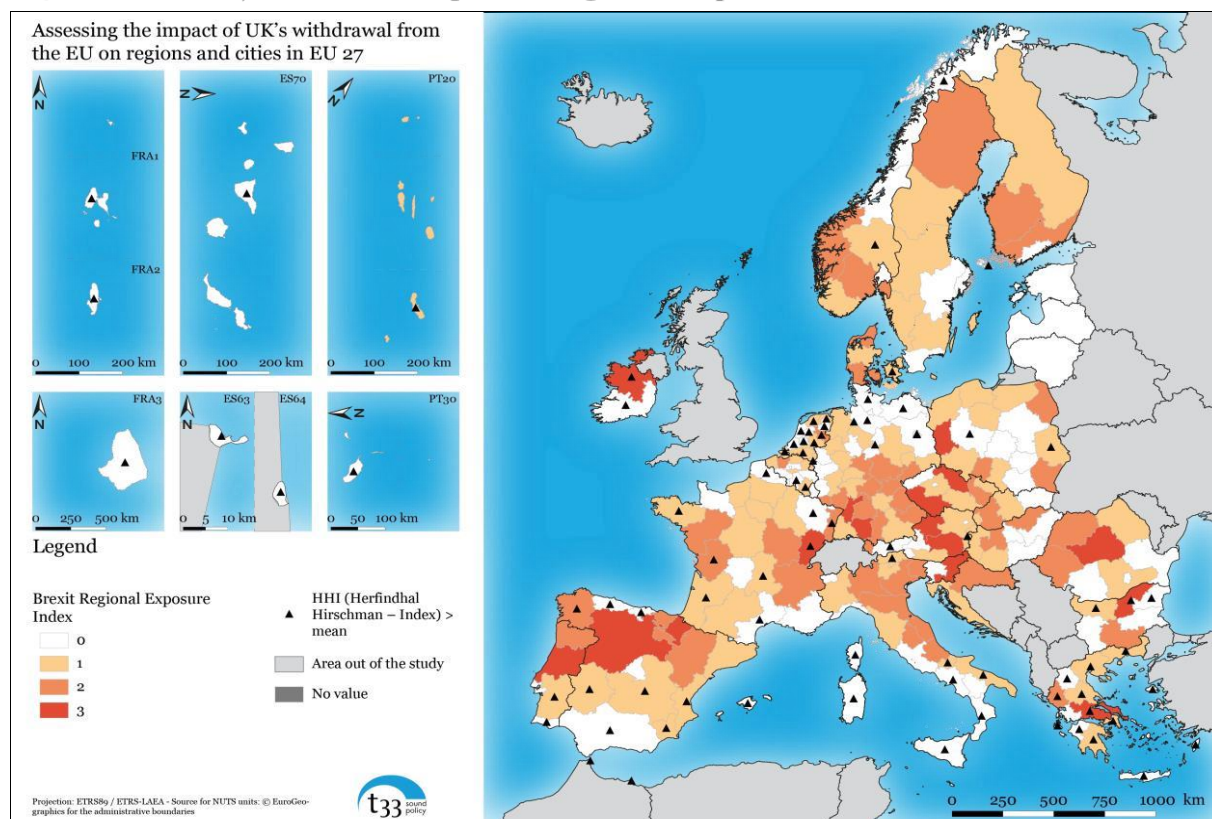
Din punct de vedere al economiilor naționale, mai toate studiile au inclus în top 10 cam aceleași state membre care vor fi afectate de Brexit (doar clasamentul diferă): Irlanda, Cipru, Olanda, țările beneluxe și țările hanseatice [11].

Interesantă este însă analiza la nivel de regiuni/orașe. Aici cel mai relevant pare a fi studiul CE/ Comitetul european pe regiuni realizat în noiembrie 2018 [12]. Metodologia se bazează atât pe literatura de specialitate, cât și pe studiile de caz calitative și interviurile cu

comunitățile locale. Utilizând o analiză statistică a datelor Eurostat, CE a calculat un indice de expunere care acoperă regiunile UE27 la nivel sectorial de două cifre și care include datele actualizate privind fluxurile comerciale (exporturi) având în vedere șase sectoare economice din UE27 (vehicule de transport, mașini, electronice, textile și mobilă, legume, alimente și lemn, produse chimice și materiale plastice). Rezultatele² sunt următoarele:

- În sectorul „vehicule de transport”, cele mai expuse regiuni sunt: Transilvania/ (RO), Stuttgart (DE), Niederbayern (DE) și Midi-Pyrénées (FR). Între țările mai mici, Belgia este una dintre cele mai expuse.
- În sectorul „mașini”, unele dintre cele mai expuse regiuni sunt: Tübingen (DE) și Emilia Romagna (IT), iar ca state mici, cele mai expuse sunt Irlanda, Cehia și Olanda.
- În sectorul „electronice”, cele mai expuse regiuni sunt: Slovensko (SK), Střední Morava (CZ), Transilvania (RO), în timp ce în rândul țărilor mai mici cele mai expuse sunt: Irlanda și Țările de Jos.
- În sectorul „textile și mobilier”, cele mai expuse regiuni sunt: Toscana (IT), Marche (IT), Norte (PT) și Severozapaden (BG). Nu există țări foarte mici expuse în acest sector.
- În sectorul „legume, alimente și lemn”, cel mai expus regiunile sunt: Ipeiros (EL) și Bretagne (FR). Printre țările mai mici, cele mai expuse sunt: Irlanda și Letonia.
- În sectorul „chimie și materiale plastice”, cele mai expuse regiuni sunt: Auvergne (FR), Rheinhessen-Pfalz (DE), Valonia (BE), Sterea Ellada (EL), Zeeland (NL). Printre țările mai mici cea mai expusă este Irlanda.

Figura 3: Brexit și indicele de expunere regională – per total

² Rezultatele trebuie interpretate cu prudență. Cercetarea CE/Comitetul pe regiuni a fost efectuată într-un context în continuă mișcare de informații, cu acces limitat la date dezagregate la nivelul NUTS 3 și cu încă mari incertitudini în ceea ce privește viitorul negocierilor și posibile scenarii post Brexit.

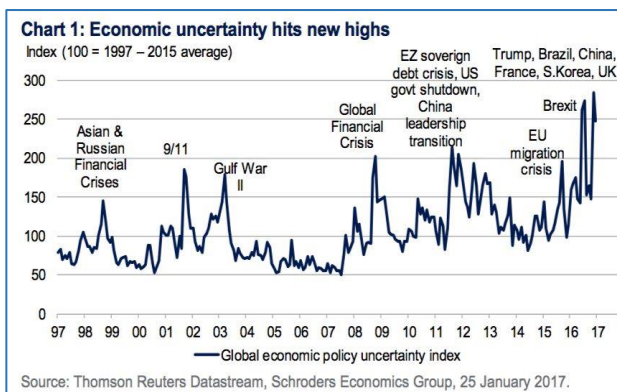
3. Stabilitatea financiară a Uniunii Europene versus Brexit – suma de incertitudini

Principalul impact al Brexit asupra stabilității financiare este dat de **incertitudine** [14]. Nu atât șocul în sine este traumatizant, cât natura acestei incertitudini, în primul rând datorită dimensiunii, adâncimii și complexității sale politice. Ca urmare, este destul de greu de dimensionat nu numai efectul complet al șocului asupra stabilității financiare a zonei euro și a UE, în general, dar și tendința, magnitudinea și viteza de ajustare a economiilor statelor membre.

Figura 4: Incertitudinile legate de Brexit sunt la cote foarte mari

Figura 5: Brexit este un șoc atipic de incertitudine, de o magnitudine severă

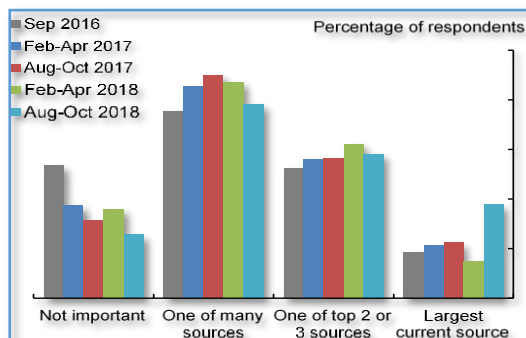
A/ Politici macroeconomice

- Efectul Brexit asupra economiei UK - o slăbire a cererii și a ofertei, un curs de schimb mai scăzut și o inflație mai mare [15], [16], [17]:
  - Eventuale bariere specifice unei economii mai puțin deschisă conduc la scăderea comerțului și a investițiilor străine directe → reducerea productivității.
  - O economie mai puțin deschisă și mai puțin productivă are tendința de a avea o monedă mai slabă (curs de schimb real mai scăzut).
  - Deprecierea cursului de schimb are tendința de a avea un efect mai prelungit asupra prețurilor de consum. În schimb, eventuale alte modificări fiscale, cum ar fi tarifele, s-ar putea transmite mai repede în prețurile de consum.
  - Scăderea economică este adesea asociată cu condiții financiare mai stricte și cu o creștere a incertitudinii → impact asupra cererii agregate → ar putea crește rata șomajului, iar ajustarea structurală semnificativă poate spori rata naturală a șomajului.
  - Condițiile economice mai slabe tind să reducă migrația netă spre interior.
  - Devine foarte greu planificarea afacerilor pe termen lung, ci mai degrabă doar aranjamente de tranziție în funcție de scenariul acordului de ieșire.
- Efectul Brexit asupra economiei UE – riscuri puternic asimetrice și capacitate asimetrică de gestionare a acestora [15], [16], [17]:
  - Dacă economia britanică pare că va suferi mai mult în anumite sectoare (comerț, piața unică, ocuparea forței de muncă) pentru UE riscurile par a fi mai degrabă de natură politică decât economică, mai mult pe termen lung decât pe termen scurt.
  - Piața unică este principalul pilon european afectat în efect de domino, atât din perspectiva UE și a zonei euro, ca un întreg, cât și din perspectiva statelor membre, ca economii individuale.

B/ Mediul de afaceri

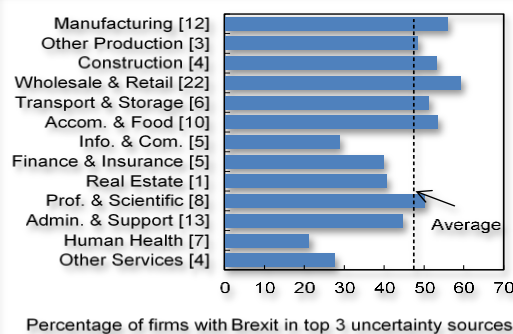
- Brexit reprezintă una dintre primele trei surse de incertitudine pentru aproximativ 40% din afacerile din Marea Britanie. Ca urmare, Brexit a devenit, pe parcursul celor apx. 3 ani, un șoc de incertitudine considerat extraordinar, major și persistent [15].

Figura 6: Brexit ca sursă constantă de incertitudine

Sursa: Studiul BoE/Stanford University, noiembrie 2018, Bloom, Bunn, Chen, Mizen, Smetanka, Thwaites și Young, pe baza unei anchete derulate în perioada august-noiembrie 2018; la graficul din dreapta, cifrele indică ponderea salariiților în total angajați

Figura 7: Brexit ca sursă de incertitudine pe categorii de afaceri în UK

Percentage of firms with Brexit in top 3 uncertainty sources

C/ Politica investițională

- Brexit slăbește eficacitatea politicilor de corelare a ciclurilor (nu numai a ciclurilor de afaceri dintre UK și UE/ZE ci și din interiorul UE/ZE) – incertitudinea mediului de afaceri și a tipului de contracte vulnerabilizează și chiar slăbește apetitul investițional al SM din UE și/sau zona euro. [14]

Sursa Figura 8: Willem Buitter, Ebrahim Rahbari, Christian Schulz, 2016 [14]

Figura 8: Ponderea investițiilor britanice în UE, 2000-2014

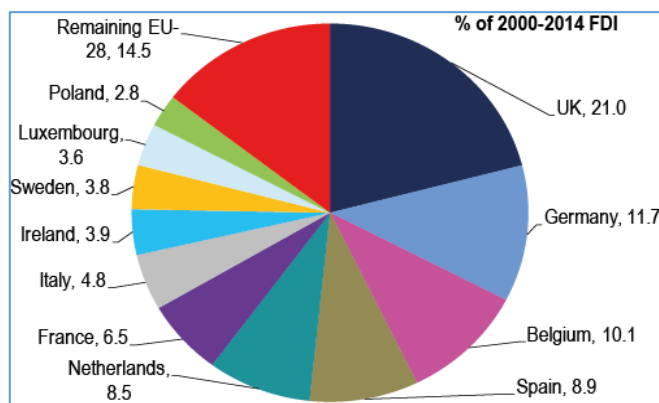
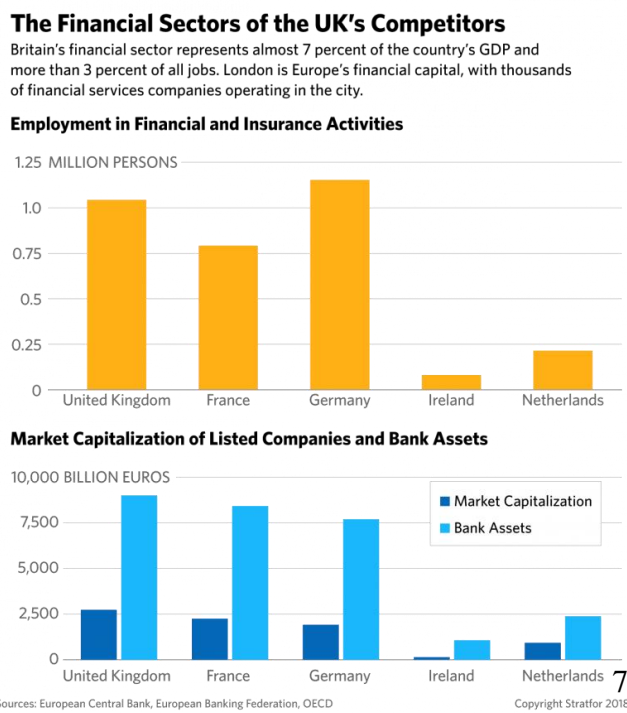

Figura 9: Competitorii serviciilor financiare britanice

D/ Serviciile financiare

- Regatul Unit este puternic integrat în sistemul financiar european. Brexit poate avea un impact asupra localizării, lichidității și costului serviciilor financiare, în primul rând pentru că subminează poziția competitivă a Londrei; apoi, pentru că afectează guverne, conglomerate financiare, firme, și clienții din întreaga Europă. Statele cele mai expuse pe acest tip de impact sunt: Olanda, Irlanda Cipru.
- Totalul creditelor UK față de UE15 este de 880 de miliarde de dolari, majoritatea creditelor acordate gospodăriilor populației și firmelor,

dar și unor guverne și împrumuturi interbancare. Expunerea bancară a UE pe UK este simțitor mai mare, estimată la 1,7 trilioane euro în total [14], ceea ce ar face și mai costisitor pentru băncile europene să-și redistribuie activitatea bancară de la Londra. Figura 9 arată situația competitorilor Londrei și că, indiferent de orașele de relocare, până la atingerea aceluiași nivel concurențial, competiția va fi disruptivă și costisitoare pentru zona euro.

- S-ar putea ajunge să se (re)aducă în discuție problema (ne)intervenționismului statului în (de)reglementarea sistemului financiar internațional [15].

E/ Libera circulație a capitalurilor, serviciilor și a forței de muncă

- În fața unei incertitudini tot mai mari și de lungă durată, este greu de prezis direcția fluxurilor de capital pentru că, aceasta depinde în primul rând de comportamentul investitorilor și a consumatorii britanici: dacă primii ar putea migra către alte piețe, ultimii fie și-ar putea mări economiile, ceea ce ar reduce cererea agregată internă și ar avea un efect contracționist pentru economia britanică, fie ar putea și ei migra către alte state membre. În oricare din cazuri volatilitatea piețelor ar crește, la fel ca aversiunea la risc și prima de risc:
  - Londra, ca centru financiar internațional, reprezintă o provocare deosebită pentru BoE. Spre deosebire de lira sterlină, BoE nu are control asupra altor monede (dolarul, euro, yen, etc.) care alcătuiesc piețele financiare internaționale. Dacă trebuie intervenit pentru a preveni o piață nelichidă care să ducă la o insolvabilitate generalizată, BoE nu poate lua măsurile necesare în modul în care poate acționa în cazul lirei.
  - Având în vedere faptul că în zona euro sunt state membre care au datoria publică mai mare decât venitul național, se pot crea fluxuri uriașe de lichiditate, cu mize enorme pe datoria suverană a acestor state și, implicit a zonei euro, care pot alimenta bule speculative ale activelor și, în acest caz nu este clar ce instituții (din UK și/sau UE) vor avea voință și putință (adică mandat, capacitatea și resursele necesare) pentru a gestiona aceste fluxuri sau voința de a interveni.
  - Dat fiind gradul extraordinar de interconectare a serviciilor financiare europene, băncile ar putea solicita compensații pentru creșterea riscului de țară (prima de risc) și, datorită faptului că o mai mare incertitudine duce la creșterea riscului de neplată, ar putea avansa, de asemenea, și solicitări pentru o primă mai mare de neplată. Acest raționament combină creșterea costurilor împrumutului acelor state și, în momente politice cheie sau nesigure (alegeri, etc.) efectele pot fi multiple, atât la nivel macroeconomic (germenii unei crize financiare), cât și la nivel micro (crește constrângerea financiară a firmelor).
- În ceea ce privește libera circulație a serviciilor și a forței de muncă, impactul Brexit asupra UE depinde mult de tipul de acord UE-UK ce se va semna (dacă se va semna):
  - Există mai multe modele: (i) aderarea Norvegiei, Islandei și Liechtensteinului la Acordul privind Spațiul Economic European (SEE), (ii) Acordul privind spațiul european de liber schimb (AELS) – cazul Elveției se apropie de statutul de stat membru al UE cu drepturi depline în piața internă a UE. Numai aderarea la SEE ar garanta libera circulație a forței de muncă, în timp ce statutul de membru al AELS trebuie negociat suplimentar (cetățenii elvețieni nu au acest statut). (iii) Al treilea model ar fi o uniune vamală în stil turcesc care ar acoperi majoritatea sectoarelor de comerț cu bunuri, dar, ca și în cazul elvețian, modelul turcesc exclude serviciile financiare. (iv) Acordurile de liber schimb, cum ar fi cele cu

Mexic sau Coreea de Sud, ar stabili, de asemenea, accesul liber la piața internă a UE, cel puțin pentru comerțul cu bunuri.

- În toate cazurile de mai sus, extinderea unor astfel de acorduri înseamnă, în primul rând, confruntarea politică internă, și abia apoi se poate trece la evaluarea prejudiciului economic care este, deocamdată, greu de cuantificat.

4. Stabilitatea monetară a Uniunii Europene versus Brexit – implicații

Divergența conduitei de politică monetară la nivel global rămâne incertă

- Votul Brexit a declanșat o reevaluare viitoare a conduitei de politică monetară la nivel global. Cu o perspectivă a creșterii economice destul de fragilă în majoritatea economiilor avansate, și cu o inflație încă scăzută, răspunsul principalelor bănci centrale la Brexit este încă incert.

Bank of England

- Perspectivele privind inflația, creșterea economică și ocuparea forței de muncă depind în mare măsură de natura retragerii UE, în special: forma noilor înțelegeri comerciale dintre UE și Regatul Unit; dacă tranziția este abruptă sau lină și, cum răspund gospodăriile, firmele și investitorii/piețele financiare la noile aranjamente politice legate de Brexit.
- Politica monetară nu poate face mare lucru pentru a compensa șocurile pe partea ofertei. Astfel de șocuri puternic negative apar foarte rar în economiile avansate iar literatura recentă este săracă în astfel de analize. BoE afirmă că, efectele acestui șoc, de o asemenea magnitudine, asupra conduitei politicii monetare depind de modul în care se vor echilibra efectele asupra cererii, ofertei și a evoluției lirei sterline. MPC de la BoE consideră că „răspunsul politicii monetare la Brexit, indiferent de forma legală a retragerii UK, nu va fi automat, ar putea fi în orice direcție, nu poate fi determinat în avans și nici în toate circumstanțele” [11].

Banca Centrală Europeană

- BCE nu participă la negocierile politice ale Brexit. Ca urmare, nu are mandat să intervină în negocieri. Dar, poate emite considerații din 3 perspective:
  - (i) mandatul de politică monetară– „trebuie să evaluăm măsura în care încetinirea recentă și scăderea inflației sunt temporare. Dacă derapajele se estompează și dacă riscurile geopolitice se reduc, (inclusiv riscul cu privire la un hard Brexit) creșterea PIB-ului în zona euro ar putea reveni din primăvară sau vară. În cazul în care o recesiune va dura dincolo de acest orizont, vom fi gata să adaptăm conduita politicii monetare” [17], inclusiv în ceea ce privește decizia despre Brexit. Pentru BCE, anul 2019 va fi anul în care se așteaptă următorul pas spre normalizarea politicii monetare. Odată cu încheierea achizițiilor nete QE, toți ochii se vor îndrepta spre calendarul primei majorări a ratei dobânzii la operațiunile principale de refinanțare. Însă, pe fondul revenirii timide a zonei euro și a stagnării (deocamdată) a inflației, conduita politicii monetare a BCE este, deocamdată, de tip „very dovish”, amânând momentul majorării ratei dobânzii [17].
  - (ii) rolul BCE în promovarea stabilității financiare europene, prin reglarea echilibrului dintre: (i) integrarea piețelor financiare europene, (ii) protejarea stabilității financiare naționale și europene și, (iii) interacțiunea eficientă între piețele

financiare ale UE și cele globale dintr-o țară non-UE (în special piețele financiare mature din SUA și Asia), pentru protejarea stabilității financiare globale.

- (iii) responsabilitățile BCE în supravegherea europeană trebuie să rămână direct conectate cu buna funcționare a pieței unice și cu cadrul de integrare a instituțiilor europene de credit pentru a asigura convergență în materie de supraveghere și reglementare pentru marile conglomerate financiare care operează în UE.

Extinderea zonei euro

- Cum se poate retrage un membru al UE din afara zonei euro fără să dăuneze și zonei euro? Și, cel mai important, pune Brexit la îndoială însăși esența Proiectului European sau, doar se rezumă la reziliența UE pe termen lung? Deocamdată aceste întrebări se concentrează mai degrabă pe dinamica politică pe termen scurt decât pe evoluția UE pe termen lung. Cu toate acestea, politica de astăzi poate face economia de mâine și, deocamdată lecțiile Brexit în ceea ce privește extinderea zonei euro ar putea fi:
  - Brexit este o manifestare a resentimentelor care au apărut de peste o jumătate de deceniu în unele state împotriva anumitor insatisfacții privind UE: politici, instituții, guvernanta, transfer de suveranitate, control, etc..
  - Brexit reprezintă mai puțin o amenințare la adresa stabilității zonei euro și mai mult un pericol al inacțiunii în ceea ce privește regândirea și resetarea integrării europene, astfel încât să fie mai bine puse în valoare beneficiile UE („Brexit as an opportunity than a threat”). În orice formă se va concretiza Brexit, beneficiile globale pe care UK le-a avut ca stat membru sunt, deocamdată, mai mari decât costurile [16].
  - Stabilitatea pe termen lung în zona euro va depinde de finalizarea reformei guvernantei UEM. Cu cât reforma va avansa în sens pragmatic (un buget al zonei euro, o uniune bancară completă, o trezorerie europeană cu instrumente specifice de transferuri fiscale, o diversificare mai mare a instrumentelor de gestionare a crizelor, de împărțire a riscurilor și a poverii), cu atât zona euro va putea suporta mai bine atât costurile de convergență a viitoarelor state care adoptă euro (adică o Uniune mai integrată și cu mai multă coeziune), cât și costurile de ieșire (acceptarea, clarificarea și legiferarea mecanismului de ieșire din UE, ceea ce presupune revizuirea TFUE).

6. Riscuri - ce amenință stabilitatea politică a Uniunii Europene versus Brexit

5.1. Chestiunea Irlandei – Backstop-ul

- În prezent, UK și Irlanda fac parte din piața unică și din uniunea vamală a statelor membre UE, deci bunurile și serviciile sunt tranzacționate liber sau cu foarte puține restricții. Brexit înseamnă plecarea definitivă a UK din ambele regimuri și reinstituirea graniței vamale și de securitate.
- Pentru a evita un eventual „hard Brexit”, UK și UE au convenit, printr-un acord semnat în decembrie 2017, asupra necesității unui backstop.

Ce este Backstop-ul?

- Descriș adesea în mod diferit, fie ca poliță de asigurare, fie ca plasă de siguranță, backstop-ul (în traducere ad literam, dispozitivul de blocare) este un aranjament de ultim

moment („a position of last resort”) care se va aplica la granița irlandeză a UE pentru a garanta că: (i) se va continua menținerea economiei întregii insule conform acordului politic de pace din 1998 („Good Friday”), (ii) nu va exista o graniță formală vamală și de securitate între Irlanda de nord și Republica Irlanda și, (iii) se va menține cooperarea comercială transfrontalieră.

Care este problema în UK?

- Apariția graniței între insula irlandeză și UK/Scoția, adică toate bunurile și serviciile din UK în UE prin Irlanda de nord vor trebui supuse controlului vamal și de securitate.
- Prejudicierea „Acordului de pace” din 1998 și esența însăși a integrității constituționale politice a UK.
- Backstop-ul trebuie să includă un „soft border” care va include „a temporary single custom territory” care să permită menținerea UK în uniunea vamală a UE.
- În propunerea dnei May din nov 2018, Irlanda de nord va menține doar anumite drepturi ale pieței comune dacă nu se vor găsi soluții alternative până la finalul 2020, ceea ce înseamnă control vamal și de securitate pentru produsele din UE care intră/ies prin Irlanda de nord.

Ce vrea UE?

- Backstop-ul să se aplice doar UK iar Irlanda de nord: (i) să păstreze mare parte din beneficiile pieței unice, (ii) să rămână în uniunea vamală și, (iii) să păstreze sistemul de taxare a TVA și alte beneficii fiscale ale UE.
- La summit-ul din 25 noiembrie 2018 s-a aprobat propunerea UK/dnei Teresa May.

Unde s-au împotmolit discuțiile

- În Guvern/Cabinet (unii miniștri au demisionat), în Camera Lorzilor și în Camera Comunelor (parte din conservatori) și în DUP (partidul unionist din Irlanda de nord).
- UE cere garanții suplimentare până la găsirea unei soluții alternative – solicitare de asemenea respinsă de unii conservatori din Camera Comunelor.

5.2. Alte riscuri politice

- Prin faptul că introduce atâta incertitudine în ceea ce privește buna funcționare a pieței unice, pilonul fundamental al Proiectului European, Brexit ar putea, probabil, să sporească în continuare fragmentarea politică (intra-națională și inter-statele membre). Prin urmare, impactul financiar și cel asupra pieței unice ar putea avea ramificații politice pentru restul UE, chiar dacă efectele economice imediate rămân modeste. UE fără UK ar juca un rol mai redus în ceea ce privește chestiunile diplomatice, strategice, de securitate, militare regionale și globale. Totul depinde de cum viitoarea CE și viitorul PE vor avansa în direcția reformei UE și a guvernantei UEM.
- În funcție de tipul eventualului acord de ieșire UE și UK cu privire la circulația mărfurilor, a serviciilor, a capitalurilor și a forței de muncă, este posibil să apară diferențe între UK și țările terțe (Elveția, Norvegia, Islanda, Turcia, Canada, Japonia, Coreea de sud), ceea ce ar

putea degenera în frustrarea ca, un membru din afara UE care dorește relații mai strânse cu UE este probabil să fie tratat mai bine decât un fost membru al UE care a solicitat voluntar ieșirea din UE și care, timp de decenii, a contribuit la dezvoltarea UE. Ca urmare, descurajarea viitorilor posibili doritori să activeze articolul 50 din TFUE ar trebui să aibă ca punct de plecare costurile ieșirii din UE care, pot fi mai mari decât beneficiile.

- Fără „Marea Britanie veșnic nemulțumită”, procesul de luare a deciziilor la nivelul UE poate deveni relativ mai simplu, în special în domeniile în care este necesară unanimitatea, cum ar fi Cadrul financiar multi-anual post 2020. Acest lucru însă nu ar fi neapărat pozitiv și din punct de vedere politic pentru că, deciziile pe politici semnificative (piața comună) pot fi chiar mai dificile fără UK ca stat membru decât cu UK ca stat membru - ponderea blocului considerat cel mai liberal din UE (care acum este format din UK, Olanda, Suedia, Danemarca și Estonia) s-ar diminua, afectând pilonul politic liberal al UE. [15]
- Riscul politic cel mai periculos ar fi nu „efectul de turmă” generat, ci efectul asupra conceptului de bază care stă la baza actuale reforme a UEM: „o uniune tot mai strânsă”, ceea ce ar îngreuna și mai mult avansarea negocierilor pentru politici comune în domeniile de apărare, politică externă, apărarea granițelor externe ale UE, migrație, etc.[15]
- Starea de spirit anti-UE/Establishment din unele state membre ale UE, avansul partidelor naționaliste și populiste din UE nu trebuie subestimată pentru că, pe fondul concretizării Brexit,s-ar putea adânci separatismul regional (din Flandra/Valonia, Catalonia, Țara Bascilor, Tirol/Italia de Nord) sau, chiar s-ar putea ajunge la respingerea formelor instituționale și de reglementare supra-naționale transfrontaliere, cu efecte asupra bunei funcționări a zonei euro și a Proiectului European însuși. [15] [18]

BIBLIOGRAFIE:

- [1] „Her Majesty's Government consists of those ministers responsible for the conduct of national affairs. The Queen alone appoints the Prime Minister, and all other ministers are appointed by her on the Prime Minister's recommendation”. „The Cabinet is the committee at the centre of the British political system and the supreme decision-making body in government. The British Prime Minister has traditionally been referred to as ‘primus inter pares’, which means ‘first among equals’ and demonstrates that he or she is a member of the collective decision-making body of the Cabinet, rather than an individual who has powers in their own right. The Prime Minister is first among equals simply in recognition of the responsibility held for appointing and dismissing all the other Cabinet members. Cabinet ministers are the highest-ranking ministers in the government, and most government departments have one Cabinet minister (or more). Most Cabinet ministers are titled ‘Secretary of State’ – although some have traditional titles, such as the Chancellor of the Exchequer and the Chief Whip”.
Detalii aici <https://www.parliament.uk/business/commons/> și aici https://web.archive.nationalarchives.gov.uk/20121003070121/http://www.direct.gov.uk/en/Governmentcitizensandrights/UKgovernment/Centralgovernmentandhemonarchy/DG_073444
- [2] Ash, T, 2006, Lumea liberă. America, Europa și viitorul surprinzător al Occidentului, București, Editura Inctatus, p.25
- [3] Mougel, 2003, „Marea Britanie în secolul al XX-lea”, Editura Corint
- [4] Enciclopedia Britannica, detalii aici <https://www.britannica.com/event/Home-Rule-Great-Britain-and-Ireland>
- [5] The Impact of universities on the UK economy, 2014-2015, detalii aici <https://www.universitiesuk.ac.uk/policy-and-analysis/brexit/Pages/brexit-and-universities.aspx>
- [6] Great British Class Survey, 2016, detalii aici <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0038038513481128>
- [7] CE 2018, detalii aici https://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries/unitedkingdom_ro
- [8] date la 2017, House of Commons Report, „Financial services: contribution to the UK economy”, aprilie 2018
- [9] Raport Deloitte, 2018, detalii aici „Leaving the EU. What will it mean for banking and the financial services industry? Special Feature on the UK referendum to leave the European Union” https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/cy/Documents/financial-services/CY_FinancialServices_Brexit_Noexp.pdf
- [10] Studiul Universității LSE, 2018, detalii aici <https://financefeeds.com/the-consequences-of-a-brexit-a-comprehensive-view-from-within/> și aici <https://www.lse.ac.uk/europeanInstitute/LSE-Commission/Hearing-1---The-impact-of-Brexit-on-jobs-and-economic-growth-summary.pdf>
- [11] the total Brexit hole in the EU budget for March 30th 2019-December 31st 2020 could amount to about €16.5 billion, or 0.066% of GNI. Darvas Z, 2019, „EU budget implications of a no-deal Brexit”, detalii aici <http://bruegel.org/2019/01/eu-budget-implications-of-a-no-deal-brexit/>
- [12] Studiul Universității Birmingham, 2018, detalii aici <https://www.birmingham.ac.uk/Documents/college-social-sciences/business/research/city-redi/Brussels-Brexit-event/Brexit-Latorre-Olekseyuk-Yonezawa-presentation.pdf>
- [13] CE / Comitetul european pe regiuni, nov 2018, detalii aici <https://cor.europa.eu/Documents/Migrated/news/impact-brexit.pdf>
- [14] Studiul BoE/Stanford University, noiembrie 2018, Bloom, Bunn, Chen, Mizen, Smietanka, Thwaites și Young, pe baza unei anchete derulate în perioada august-noiembrie 2018, detalii aici
- [15] Buite W.r, Rahbari, Schulz, 2019 „The implications of Brexit for the rest of the EU” detalii aici <https://voxeu.org/article/implications-brexit-rest-eu>
- [16] BCE, de Guindos, 2019: „The euro area - current status and the monetary policy stance”, detalii aici <https://www.bis.org/review/r190212a.htm>
- [17] Studiul BoE, nov 2018, „EU withdrawal scenarios and monetary and financial stability” detalii aici <https://www.bankofengland.co.uk/report/2018/eu-withdrawal-scenarios-and-monetary-and-financial-stability>
- [18] Council of foreign affairs, 2019, detalii aici <https://www.cfr.org/backgrounder/northern-ireland-peace-process>